

перепродажу між зв'язаними особами.

Підсумовуючи, приходимо до висновку, що криптовалюти все частіше використовують у складних схемах легалізації доходів. Для досягнення цього доцільно підсилити інтеграцію міжнародних контрольних механізмів; застосувати штучний інтелект; посилити регуляцію VASP; покращити міжвідомчу співпрацю.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового. Закон України від 06.12.2019 № 361-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20>

2. Про віртуальні активи. Закон України від 17.02.2022 № 2074-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20>

3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо фінансового моніторингу. Закон України. 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>

4. Національний банк України. Звіти про застосування заходів впливу у сфері фінансового моніторингу. 2025. URL: <https://bank.gov.ua>

5. Міністерство фінансів України. Методологічні рекомендації з питань фінансового моніторингу. 2026. URL: <https://mof.gov.ua>

6. Державна служба фінансового моніторингу України. Річний звіт. 2025. URL: <https://fiu.gov.ua>

7. FATF. International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation. Paris, 2024. URL: <https://www.fatf-gafi.org>

8. Directive (EU) 2015/849 of the European Parliament and of the Council. URL: <https://eur-lex.europa.eu>

9. Regulation (EU) 2023/1113 on information accompanying transfers of funds and certain crypto-assets. URL: <https://eur-lex.europa.eu>

УДК 340:342.72/.73+477

Омельчук В. А.

д.ю.н., професор,

професор кафедри безпеки та

правоохоронної діяльності,

Західноукраїнський національний університет

БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ, СУСПІЛЬСТВА, ЛЮДИНИ: ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ ВОЄННОГО СТАНУ

Динаміка суспільно-політичних процесів у сьогоденних реаліях воєнного стану вказує, що шляхом вирішення безпекових проблем України залишається євроатлантична інтеграція України. Як науковець, а в минулому як практик сфери забезпечення національної і державної безпеки, предметом теоретичних і прикладних інтересів якого є реалізація у цій сфері прав людини, у цій публікації автор звертає увагу передусім на конституційно-правову

основу утвердження цих процесів.

Варто насамперед зазначити, що визначальну роль у цьому процесі відіграв Закон України Про внесення змін до Конституції України (щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору) 2019 року [1].

За зміненими нормами Конституції України незворотність європейського та євроатлантичного курсу зафіксована у преамбулі. Визначення засад внутрішньої і зовнішньої політики, реалізації стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору зафіксовано у ст. 85 Основного Закону України, де зазначені повноваження Верховної Ради України.

У статті 102 Конституції України зафіксована роль Президента України, як гаранта реалізації стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору. А у статті 116 констатується про те, що Кабінет Міністрів України забезпечує реалізацію стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору [2].

Разом з тим важливо зауважити, що євроатлантична орієнтація і конкретні заходи української держави були як раніше, ще до внесення зазначених змін у Конституцію України, і власне й до прийняття самої Конституції, так і пізніше, вже після прийняття Основного Закону України у 1996 році.

Так відомо, що відносини між Україною й Організацією Північноатлантичного договору почалися 1992 року. Важливими нормативно-правовими актами співробітництва України і НАТО стали Хартія про особливе партнерство між Україною та Організацією Північно-Атлантичного договору, яка була прийнята у 1997 році [3], Указ Президента України «Про Стратегічний оборонний бюлетень України на період до 2015 року», прийнятий у 2004 році [4]. У подальшому у 2008 році Україна подала заявку на отримання Плану дій щодо членства в НАТО (ПДЧ) [5].

А 30 вересня 2022 року після оприлюднення «указів» рф про приєднання» окупованих територій Донецької, Луганської, Херсонської та Запорізької областей Володимир Зеленський оголосив, що Україна підписує заявку на прискорений вступ до НАТО [7]. 9 листопада 2022 року спільне звернення Президента, Голови Верховної Ради, Прем'єр-міністра нашої держави було опубліковане на сайті Президента України [6, 7].

Реакція на ці дії нашої влади з боку західних партнерів виявилась неоднозначною і специфічною. У НАТО відреагували на рішення України стримано. Чинний на той час Генеральний секретар НАТО Й. Столтенберг тоді підкреслив, що "НАТО не є стороною конфлікту", а втім продовжить збройну й дипломатичну підтримку України. У Білому домі США зауважили, що питання розгляду української заявки "не на часі" [8].

Такий нелінійний перебіг зазначених ті інших відомих і неопублічних подій минулого і сьогодення, прийняття законодавчих і нормативно-правових актів, подальші неоднозначні, а інколи й суперечливі погляди на ці процеси політиків і науковців, на шляху до євроінтеграційної імплементації України, безсумнівно вплинули і впливають на наступні шляхи забезпечення безпеки України як

держави, її суверенітету, збереження територіальної цілісності, а також гарантування і реалізацію безпеки людини і суспільства на підконтрольній неокупованій території. Щодо окупованої території то проблематика цих питань там є окремою темою, яка у цій публікації автором не розглядається.

Зазначені проблеми як теоретичного так і прикладного ракурсу їх бачення багатогранні і неоднозначні. У цьому дослідженні увага звертається на окремі актуальні на сьогодні, на погляд автора, шляхи їх вирішення, а саме на впровадженні стандартів НАТО та їх імплементацію у сектор безпеки й оборони України в умовах сучасних викликів воєнного стану.

Передусім варто зазначити, що стандарт НАТО, він же «Угода зі стандартизації» (англ. Standardization Agreement; STANAG) це міжнародний договір, який регламентує загальні правила, що визначає спільний порядок дій, закріплює єдину термінологію і встановлює умови уніфікації технічних процесів, а також озброєння та військової техніки, іншої матеріальної частини збройних сил Альянсу та країн-партнерів. Стандарти НАТО об'єднані в складну і взаємопов'язану ієрархію керівних документів Альянсу. Їх умовно можна розділити на адміністративні, оперативні та матеріально-технічні. Адміністративні стандарти визначають процеси управління та обміну інформацією, порядок роботи з документацією. Оперативні стандарти спрямовані на оперативне планування застосування військ. Матеріально-технічні стандарти визначають єдині вимоги до озброєння і військової техніки союзників, управління життєвим циклом, а також кодифікації предметів забезпечення [9].

Окрім Угоди про стандартизацію (STANAG) останнім часом у НАТО набуває поширення практика розробки стандартизованих рекомендацій, перевагою яких є відсутність потреби у ратифікації. Вищим органом НАТО, який визначає політику в галузі озброєння, у тому числі в питаннях стандартизації, є Конференція національних директорів з озброєння (англ. Conference of National Armaments Directors — CNAD). Під її егідою розгорнута широка структура робочих груп і підгруп, різних комітетів, на постійній основі, з урахуванням отриманого Альянсом досвіду, що аналізують, уточнюють і розробляють стандарти НАТО. Безпосередньо узгодженням стандартів, обігом документів займається Офіс стандартизації НАТО [10].

Серед стандартів НАТО, що імплементуються у сектор безпеки й оборони України в умовах збройної агресії, розглянемо тільки вибіркового перелік угод STANAG, а саме:

STANAG 1008: (публікація 9, 24 серпня 2004 р.) стандартні характеристики для судових електроенергетичних систем на військових кораблях НАТО;

STANAG 1059: Список кодів НАТО для країн;

STANAG 2116: Коди НАТО для класів військовослужбовців;

STANAG 2138: (4-та редакція від травня 1996 р.) щодо уніформи й особистого обладнання військових;

STANAG 2222: використовується у вишкочів капеланів НАТО;

STANAG 2345: (3-тя редакція від 13 лютого 2003 р.) стандарти оцінки й контролю опромінення персоналу радіочастотними полями — 3 кГц до 300 ГГц;

STANAG 2546: спільна об'єднана доктрина з медичної евакуації. Адаптована та затверджена як військовий стандарт ЗСУ для застосування у

спільних операціях з країнами-членами НАТО. Визначає основні поняття щодо процедур медичної евакуації та їх види в країнах-членах НАТО;

STANAG 4569: Методи оцінки рівнів захисту бойових броньованих машин легкої категорії від ураження боєприпасами кінетичної дії, осколками та ударною хвилею осколково-фугасних снарядів польової артилерії, мінами, саморобними вибуховими пристроями, кумулятивними снарядами; Визначає, зокрема, рівні захисту екіпажів бойових броньованих машин легкої категорії (за масою) від ураження різними видами боєприпасів;

STANAG 4586: Стандартний інтерфейс системи управління безпілотників;

STANAG 4609: щодо сумісності методів поширення цифрових рухомих зображень (англ. NATO digital motion imagery standard);

STANAG 4628: (16 березня 2011 р.) щодо протоколів зв'язку для військового застосування;

STANAG 4670: (АТР 3.3.7) критерії класифікації безпілотних авіаційних комплексів (БпАК) та, відповідно, поділ на три класи;

STANREC 4811: Виявлення безпілотних авіаційних систем (UAS) та уникнення зіткнення з ними.

Наведені стандарти НАТО свідчать про деталізацію цих аспектів, що у взаємозв'язку із іншими є важливими для ведення бойових дій у сучасних умовах воєнного стану [11].

Українська сторона, разом з іншими країнами партнерами, також бере участь в роботі Конференції національних директорів з озброєння. Слід зазначити, що кожна країна-член НАТО має і свою власну національну систему стандартизації. Усередині кожної країни є свої національні стандарти, і всі вони різні.

Так, наприклад, США, Велика Британія, інші країни, військові операції планують за своїми оперативним стандартам. Але у процесі дій у складі контингенту НАТО вони керуються загальними стандартами. Саме тому питання взаємо сумісності є нині дуже важливими і вони охоплюють багаточисельну палітру зазначених проблем.

Варто зазначити й те, що впровадження, дотримання і реалізація наведених і інших стандартів, та й інших безпекових аспектів потребує належного аудиту як з боку державних і міждержавних структур, а також і суспільства і його інституцій. Проблеми, що виникають у зв'язку із корупційними проявами, ознаками соціальної несправедливості, неналежної керованості суспільно-політичних і державницьких процесів у складних умовах сьогодення, на погляд автора, теж мають свій вплив на стан безпеки української держави, суспільства і людини.

Отже, зазначені проблеми, а також безпосередньо євроатлантична інтеграція України в умовах збройної агресії, імплементація стандартів НАТО у сектор безпеки й оборони України в непростих умовах є, на погляд автора, важливою, але далеко не простою і однозначною проблемою, рішення якої потребує немалих зусиль. Але їх успішне вирішення безсумнівно сформує належний стан безпекової забезпеченості як української держави, її суверенітету, територіальної цілісності, так українського суспільства у різних ракурсах його прояву і безсумнівно всіх громадян та інших категорій мешканців України, що нині проживають на території нашої держави, незалежно від їх соціально-правового статусу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Закон України Про внесення змін до Конституції України (щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору) [1 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2680-19#n6>]
2. Конституція України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/>
3. Хартія про особливе партнерство між Україною та Організацією Північно-Атлантичного договору <https://zakon.rada.gov.ua>.
4. Указ Президента України від 22 червня 2004 року N 670/2000 Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 17 червня 2004 року "Про Стратегічний оборонний бюлетень України на період до 2015 року <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/670/2004#Text>
5. План дій щодо членства в НАТО (ПДЧ) УХВАЛЕНО на зустрічі глав країн членів Північноатлантичної Ради у Вашингтоні від 24 квітня 1999 року https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950_009#Text.
6. Спільне звернення Президента України Володимира Зеленського, Голови Верховної Ради України Руслана Стефанчука, Прем'єр-міністра України Дениса Шмигала до Організації Північноатлантичного договору [storage /01/16/49/930828c389f438917f22e](storage/01/16/49/930828c389f438917f22e).
7. Ми робимо свій визначальний крок, підписуючи заявку України на вступ у пришвидшеному порядку до НАТО – звернення Президента Володимира Зеленського <https://www.president.gov.ua/news/mi-robimo-svij-viznachalnij-krok-pidpisuyuchi-zayavku-ukrayi-78173>
8. Країна та армія "натівського" стандарту": 5 питань про заявку України на вступ до НАТО <https://susplne.media/293800-kraina-ta-armia-nativskogo-standartu-5-pitan-pro-zaavku-ukraini-na-vstup-do-nato>
9. Матеріали Центру дослідження армії, конверсії і роззброєння] що мають утворювати систему систем стандартів <http://cacds.org.ua>
10. Перехід України на стандарти НАТО: що це означає для нашої армії та країни загалом <https://kp.ua/ua/politics/a688241-perehid-ukrajini-na-standarti-nato-shcho-tse-oznachaje-dlja-nashoji-armiji-ta-krajini-zahalom>
11. <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%>

УДК 658.338.2

Вівчар О. І.

д.е.н., професор, професор кафедри безпеки та правоохоронної діяльності, Західноукраїнський національний університет

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ОРГАНІЗАЦІЇ У ФОКУСІ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ: МЕТОДОЛОГІЧНИЙ БАЗИС ТА СТРАТЕГІЧНА ОЦІНКА

В умовах сучасних викликів впровадження стратегії забезпечення економічної безпеки організації включає кілька взаємопов'язаних векторів із визначенням типів загроз, впровадження заходів щодо їх нейтралізації та